

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-456М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
і самостійного вивчення навчальної дисципліни
«Основи наукових досліджень і академічна доброчесність»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)»
спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 09 від 12 лютого 2024 року

Рівне – 2024

Методичні вказівки до семінарських занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Кочубей А. В., Олексін Ю. П. – Рівне : НУВГП, 2024. – 22 с.

Укладачі: Кочубей А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін;
Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення
спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

Прищеп О. П.

© А. В. Кочубей, Ю. П. Олексін, 2024
© НУВГП, 2024

1. Передмова

Мета навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» - формування у здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти компетенцій, необхідних для вирішення завдань, що пов'язані із плануванням і проведенням наукових досліджень, впровадженням їх результатів у практичну діяльність на принципах академічної доброчесності, починаючи зі студентської наукової роботи.

Основні завдання викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»:

- отримання знань у галузі методології наукового пізнання, необхідних для написання наукової роботи (курсової, бакалаврської);
- набуття знань щодо організації наукового дослідження, написання та оформлення наукових тез, статей, про порядок захисту наукової роботи;
- отримання знань у галузі організації науково-дослідницької діяльності у ЗВО;
- системний розвиток особистості майбутнього фахівця, формування компетенцій, що сприяють самореалізації в науковій творчості та науково-дослідній діяльності загалом.

Вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» спрямовано на формування таких компетенцій:

Інтегральні компетентності: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, історії, психології, теорії та методики навчання, інших суспільних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти

Загальні компетентності: ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, культури, техніки і технологій.

Знання про збирання, вивчення, наукового опрацювання й публікації писемних пам'яток історії та культури, творчої спадщини видатних історичних, політичних і культурних діячів минулого та різнопланових писемних джерел, які стосувалися багатьох видатних подій.

Знання та розуміння найактуальніших методів наукового пізнання і обґрунтованого підходу до вирішення складних питань в організації наукових досліджень.

Фахові (спеціальні)

Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.

Оволодіння теоретичними основами наукового дослідження.

Очікувані результати навчання:

Вміти оцінювати, класифікувати й інтерпретувати джерела й теоретичний матеріал з історії і культури України та світу.

Застосовувати набуті теоретичні і практичні знання методики викладання фахових дисциплін у професійній діяльності.

Вміти аналізувати закономірності розвитку культурних процесів та явищ в історії України та світу.

Вміти використовувати регіонально-краєзнавчу складову історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміти й популяризувати історико-культурну спадщину України та світу.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка виступів, підготовка до практичних занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи практичних занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для ефективної підготовки до заняття розділ «Плани занять» містить тему, вид заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення заняття, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

Для узагальнення вивченого, успішного виконання завдань, контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього

Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.

Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мет, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.

Основні види наукових досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види

Методологія наукових дослідження. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія.

Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.

Конкретно наукова методологія. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукового пізнання.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Радикальний емпіризм. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.

Тема 4. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження.

Предбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.

Тема 5. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення

Розмір одиниці вимірювання. Динамічна похибка. Метод вимірювання. Принцип вимірювання. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.

Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.

Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.

Тема 6. Емпіричні методи дослідження.

Опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод

семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.

Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.

Тема 7. Теоретичні методи наукового дослідження

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.

Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.

Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Тема 8. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.

Тема 9. Суть та складові планування наукової діяльності.

Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.

Тема 10. Організація науково-дослідних робіт.

Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації. Основні завдання НОП. Елементи НОП. Нормування праці науковців.

Тема 11. Форми відображення результатів наукових досліджень

Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій.

Тема 12. Наукові видання.

Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.

Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.

Види монографій: наукові та практичні.

Тема 13. Форми висвітлення наукових досліджень

Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.

Винахідницька діяльність. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.

Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах.

Тема 14-15. Академічна доброчесність та принципи дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі

Поняття та види порушень принципу академічної доброчесності. Академічна відповідальність. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

4. Теми практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.	З.ф.
1.	Організація наукової діяльності в галузі історії	2	
2.	Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні	2	
3.	Технологія наукової діяльності	6	
4.	Методологія науково-дослідницької діяльності	4	
5.	Методи науково-педагогічних досліджень	10	
6.	Методи науково-педагогічних досліджень	4	2
7.	Обґрунтування теми дослідження. Збір та аналіз наукової інформації за темою	4	2
8.	Організація наукового дослідження. Структура дослідження	6	2
9.	Основні тактики поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	4	
10.	Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГЛ	8	
	Разом	50	6

5. Плани практичних занять

Практичне заняття № 1

*Наука складається з фактів, як будинок із каменів,
але набір фактів ще не наука, так само,
як купа каміння ще не будинок (Пуанкаре А).*

Тема. Організація наукової діяльності в галузі історії

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами дискусії

Методи: бесіда, діагностика знань, психолого-педагогічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання: особистісне і фахове самовдосконалення

Мета: *знати* предмет і завдання, етапи розвитку методології наукових досліджень як науки, наукові школи (напрямки) сучасної науки, основні категорії науки, методи наукових досліджень *уміти* здійснювати порівняльний аналіз основних тенденцій у освіті, обґрунтовувати необхідності наукових досліджень для розвитку держави.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Організація наукової діяльності в галузі історії».

План

1. Предмет, об'єкт і сутність науки, її функції та структурні елементи.
2. Етапи розвитку вітчизняної історичної науки.
3. Класифікація наук.
4. Форми наукової діяльності. Основні вимоги до науковця.
5. Значення історичної практики для розвитку науки.

Основні поняття: предмет, історія, напрями, методи, функції, принципи методології наукових досліджень

Узагальнення вивченого: виконання ситуативних завдань, вправ, робота з тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Опрацювати рекомендовану суто наукову та популярно-наукову літературу.
2. Підготувати науковий міні-реферати «Розвиток української історичної науки: порівняльно-прогностичний аспект», «Історія становлення та розвитку науки в Україні».

3. Обговорення реферату та презентації до нього.

Пошуковий (частково) рівень

1. Характеристика основних форм студентської наукової роботи; стилю викладу матеріалу (наукового, навчального, популярного тощо).

2. Форми роботи з науковою літературою (робота в бібліотеці НУВГП; в Рівненській науковій бібліотеці, в інтернет-бібліотеках тощо).

3. Конспектування: види, вимоги до конспектування.

Науково-творчий рівень

1. Проаналізуйте наукові статті з історії у періодичних журналах, выпишіть назви статей, постановку проблеми, мету.

2. Підберіть наукову статтю за темою цікавою для вас. Проаналізуйте (структуру) наукової статті.

Література

1. Закон України "Про освіту". В кн.: *Виховна робота в закладах освіти України*. Випуск II. Збірник нормативних документів та методичних рекомендацій. К. : ІЗМН, 1998. С. 43–75.

2. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.

3. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.

4. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). К. : Рад. школа. 1991.

5. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Д. : ДГУ, 2018. 103 с.

6. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.

7. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

Практичне заняття № 2

Наука не являється і ніколи не буде являтися закінченою книгою (Альберт Ейнштейн)

Тема. **Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні**

Вид заняття: семінар-розгорнута проблемна бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, педагогічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні етапи наукової думки в Україні; інформацію про розвиток педагогічної науки в Україні; про організацію науково-дослідної діяльності в Україні

вміти визначати функції наукової теорії; застосовувати практично знання про класифікації наукових теорій.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні»

План

1. Розвиток сучасної історичної науки в Україні.

2. Структура та організація наукової діяльності.

3. Організація науково-дослідної діяльності в Україні.

4. Функції наукової теорії

5. Класифікація наукових теорій.

Основні поняття: педагогічна наука, наукова діяльність, наукова теорія.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з педагогічними тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Назвіть три групи галузей знань, які виділяють при класифікації наук.
2. У чому полягають специфічні особливості фундаментальних і прикладних наук.
3. Проблеми формування та організації наукового колективу

Пошуковий (частково) рівень

1. Назвіть ознаки наукової діяльності. Випишіть приклади такої діяльності з різних наукових джерел.
2. Наведіть цікаві відомості з творчого життя відомих науковців та їх вислови щодо наукової діяльності.

Науково-творчий рівень

1. Підібрати приклади зворотів, які б характеризували науковий стиль тексту.
2. Дібрати анотацію до книги, яка висвітлює науково-педагогічну проблему, на науково-популярну, художню книгу. Підготуватися до їх порівняльного аналізу.
3. Розробити (письмово) систему ключових понять для курсової роботи.

Література

1. Наукове дослідження: організація методологія, інформаційне забезпечення / авт. колектив: В. Л. Пілюшенко, І. В. Щербак, Е. І. Словенко. Лібра, 2004. 220 с.
2. Марцин В. С., Міценко Н. Г., Даниленко О. А. Основи наукових досліджень : навч. посібн. Л. : Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
3. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : навч. посіб. / Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. і ін. К. : Професіонал, 2006. 208 с.
4. Пальчевський С. Педагогіка. Київ, «Каравелла», 2008. 64 с.
5. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). К. : Радянська школа. 1991.

Практичне заняття № 3

*Не нехтуйте дрібницями адже з дрібниць складається досконалість,
а досконалість – це вам не дрібниця (Леонардо да Вінчі)*

Тема. Технологія наукової діяльності

Вид заняття: семінар-конференція, бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* поняття «творча діяльність науковця» та етику та культуру науковця, та основні поняття: педагогічна наука, наукова діяльність, науковець, дослідник, вчений, доцент, професор, бакалавр, магістр; види наукових робіт: монографія, брошура, посібник, підручник, стаття, доповідь, реферат, та інші;

вміти використовувати наукову діяльність для професійного зростання, розвивати якості, які сприятимуть підвищенню наукового рівня

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми «Технологія наукової діяльності»

План

1. Як ви вважаєте, що знаходиться в основі творчої діяльності науковця? Охарактеризуйте його.
2. Які ви знаєте види і форми наукових робіт?
3. Які основні психологічні риси діяльності вчених?
4. Розкрийте основні якості, що відповідають статусу науковця.
5. Основні етапи та культура наукової діяльності

Основні поняття: технологія наукової діяльності, наукова робота, види наукових робіт, культура наукової діяльності

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами, тестовий контроль знань

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Сформулюйте означення, що таке «наукове відкриття», «патент».

2. Що, на вашу думку, є основою в організації науковця у підготовці до наукової роботи?

Пошуковий (частково) рівень

1. Підготуйте повідомлення: «Методи і засоби наукової комунікації»

2. Розкрийте суть поняття «наукова школа». Назвіть відомі вітчизняні наукові школи в педагогічній (історичній) науці

3. С. Гессен вважав, що всі «науки можна поділити на дві великі групи: науки теоретичні і науки практичні. Теоретичні можна назвати чистими науками, або науками законовідповідними. Практичні науки встановлюють правила, або норми нашої діяльності. Це науки не про існуюче, а про те, що повинно бути. Це – науки про мистецтво діяльності». До яких наук, на вашу думку, належить психологія. Обґрунтуйте свою думку?

Науково-творчий рівень

1. Виберіть тему науково-дослідної роботи і визначте основні складові (тему, мету, об'єкт, предмет, завдання). Тему можна обрати з переліку тем курсових (магістерських) робіт, ІНДЗ чи рефератів до семінарів і лабораторних занять.

2. Складіть анкету для визначення рівня готовності студентів (учнів, слухачів) до самовиховання. Проведіть анкетування під час асистентської практики і проаналізуйте результати.

3. Складіть анкету для визначення позанавчальних інтересів і захоплень студентів (учнів, слухачів). Проведіть анкетування під час асистентської практики і проаналізуйте результати.

Література

1. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. К. : Знання, 2004. 307 с.

2. Цехмістрові Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посібник. К. : Слово, 2004. 240 с.

3. Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. Основи педагогічних досліджень : навчально-методичний посібник. К. : Вища шк., 1998. 143 с.

4. Пальчевський С. Педагогіка. Київ : «Каравелла», 2008. 264 с.

Практичне заняття № 4

Для вченої й освіченої людини жити — значить мислити (Цицерон)

Тема. Методологія науково-дослідницької діяльності

Вид заняття: семінар-диспут

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* методологічні основи науково-педагогічних досліджень; основи фундаментальної, загальнонаукової та конкретно-наукової методології науково-педагогічного дослідження;

вміти оволодіти основними термінологічними поняттями теми; усвідомити специфіку методології педагогічних досліджень.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Методологія науково-дослідницької діяльності».

План

1. Проаналізуйте поняття методології наукового дослідження та специфіка методології історичного дослідження.

2. Розкрийте основні методологічні принципи дослідження.

3. Що містить поняття «фундаментальна методологія науки».

4. Що ви знаєте про загальнонаукову методологію?

5. Окресліть основні напрями конкретно-наукового пошуку.

Основні поняття: методологія наукового дослідження, методологічні принципи дослідження, фундаментальна методологія, загальнонаукова методологія.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. У чому полягає специфіка методології історичних досліджень?

2. Розкрийте суть системного підходу в історичних дослідженнях.

3. Назвіть і проаналізуйте функції методології історичних досліджень
4. Як ви вважаєте, чому практику називають критерієм істинності теорії?
5. Порівняйте поняття методології та методики історичного дослідження. Зробіть висновки.

Пошуковий (частково) рівень

1. Які функції методології історичних досліджень, крім з перерахованих, ви б виокремили?
2. Як застосовують діалектичний метод пізнання історичних явищ у процесі конкретного наукового дослідження?
3. Напишіть наукове есе «Інформаційний підхід у історичних дослідженнях».

Науково-творчий рівень

1. Побудуйте структурну або структурно-функціональну модель системи формування культури поведінки студентів (учнів, слухачів) (взаємопов'язані елементи, компоненти, підсистеми, функції, мета, завдання).
2. Укладіть таблицю класифікації основних методів наукових досліджень.
3. Визначте актуальність наукових досліджень з педагогіки.
4. Опишіть основні напрямки наукових досліджень у галузі педагогіки (історії та ін.).
5. Вкажіть основні напрями конкретно наукового пошуку в історичних дослідженнях.
6. Зробіть класифікацію об'єктів наукових досліджень

Література

1. Вихрущ В. О. Методологія та методика наукового дослідження. Тернопіль, 2004. 224 с.
2. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 3-є вид. К. : Професіонал, 2005. 240 с.
3. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : підручник. 2-ге вид. К. : Знання, 2007. 317 с.
4. Пальчевський С. Педагогіка. Київ, «Каравелла», 2008. 332 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : Кондор, 2006. 206 с.

Практичне заняття № 5

У науку немає коротких шляхів (Японська приказка)

Тема. Методи науково-педагогічних досліджень

Вид заняття: семінар - «мозковий штурм»

Методи: бесіда, арттехнології, історичне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* основні методи науково-педагогічного дослідження *вміти* оперувати системою методів наукових досліджень, їх специфікою, способами практичного застосування методів у науково-педагогічних дослідженнях.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Методи науково-педагогічних досліджень».

План

1. Метод дослідження: загальне поняття та характеристика.
2. Типологія методів наукових досліджень.
3. Методи вивчення науково-теоретичних джерел.
4. Методи вивчення педагогічного процесу в природних умовах.
5. Емпіричні методи дослідження. Спостереження. Опис та аналіз результатів спостереження.

Основні поняття: вплив, методи дослідження, типологія методів, емпіричні методи.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Самостійно розробити текст анкети для вивчення міжособистісних стосунків у колективі.

2. Підготувати розповідь про методи наукових досліджень: завдання, різновиди, переваги, недоліки, сфера застосування, специфіка використання.
3. Охарактеризувати методи опитування.
4. Анкетування: сутність методу, вимоги до анкетування, види, сфери використання. Мистецтво запитувати та відповідати на запитання

Пошуковий (частково) рівень

1. Аналіз анкет, підібраних студентами. Анкетування та обробка одержаних результатів.
2. Інтерв'ювання як метод наукового дослідження.
3. Метод вивчення документації.

Науково-творчий рівень

1. Вибрати тему майбутньої курсової роботи з тематики, запропонованої кафедрою суспільних дисциплін.
2. Проведіть анкетування зі студентами (учнями, слухачами).
3. Проаналізуйте отримані результати й підведіть підсумки.

Література

1. Шведко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник К. : Знання, 2006. 307 с.
2. Філіпченко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2005. 208 с.
3. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : навч. посіб. / Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В. та ін. К.: Професіонал, 2006. 208 с.
4. Пальчевський С. Педагогіка. Київ : «Каравелла», 2008. 64 с.

Практичне заняття № 6

*Найголовніше прищепити смак і любов до науки:
інакше ми виховаємо просто віслюків,
навантажених книжною премудрістю (М. Монтень)*

Тема. Методи науково-педагогічних досліджень

Вид заняття: семінар-повідь

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* поняття «методи науково-педагогічного дослідження», систему методів наукових досліджень, їх специфіку, способи практичного застосування методів у науково-педагогічних дослідженнях

вміти використовувати методи науково-педагогічних досліджень

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Методи науково-педагогічних досліджень»

План

1. Методи опитування. Критерії змісту та форми бесіди, анкетування, інтерв'ю.
2. Тести та умови їх використання.
3. Соціометричні методики у науково-педагогічних дослідженнях.
4. Педагогічні тестування, проєктивні тести.
5. Теоретичні методи науково-педагогічних досліджень

Основні поняття: методи опитування, соціометричні методи, педагогічне тестування, теоретичні методи.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

- 1 Проаналізуйте теоретичні методи наукового-дослідження

2. Розробіть послідовність використання теоретичних методів в процесі дослідження з теми бакалаврської (курсової) роботи та їх зміст (письмово в зошиті).

3. Підготуйте наукову дискусію про тестування як метод наукового дослідження.

Пошуковий (частково) рівень

1. Підготовча робота до тестування студентів 1-го курсу.
2. Метод педагогічного експерименту: загальна характеристика.
3. Структура наукового експерименту та особливості діяльності науковця на кожному етапі.
4. Планування ходу експерименту з теми курсової роботи.
5. Розробка одержаної інформації. Вирішення педагогічних задач.

Науково-творчий рівень

1. Використання методів науково-педагогічних досліджень серед студентів 1-го курсу.
2. Анотація як форма роботи з науковою літературою.
3. Анотована література.
4. Рецензія.
5. Відгук.
6. Ознайомлення із курсовими та бакалаврськими роботами як формами наукової діяльності студентів.
7. Структура наукової роботи.

Література

1. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. К. : Знання, 2004. 307 с.
2. Свердан М. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Чернівці : Рута, 2006. 352 с.
3. Гончаренко С. І. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. К. : АПН України. 1995. 45 с.

Практичне заняття № 7

Тема. **Обґрунтування теми наукового дослідження. Збір та аналіз наукової інформації за обраною темою**

Я знав безліч людей, які мали величезні знання і не мали жодної власної думки (Уілсон Мізнер)

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: систему методів, які використовують у психолого-педагогічних наукових дослідженнях, та їх практичне застосування.

вміти використовувати різні інформаційні фонди та їх використання в науковій роботі.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Збір наукової інформації. Робота з каталогами, картотеками, покажчиками, довідниками.
2. Роль інформації у наукових дослідженнях і класифікація наукових досліджень
3. Структура та призначення наукових документів.
4. Аналіз та узагальнення існуючого стану наукової проблеми.
5. Принципи збору інформаційного матеріалу.

Основні поняття: каталог, класифікація наукових досліджень, наукова проблема.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ, робота з психологічними тестами, тестовий контроль знань

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Інформаційна насиченість наукового тексту.
2. Інтернет. Робота у світовій інформаційній мережі.
3. Технологія створення джерельної бази дослідження та бібліографічного пошуку.

4. Методи роботи з науковою літературою: загальна характеристика.
5. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження. 6. Цитування джерел.

Пошуковий (частково) рівень

1. Складання бібліографії та картотеки літературних джерел з власної проблеми дослідження.
2. Опрацювання наукової літератури. Види нотаток.
3. Як визначається якість інформації?
4. Підготуйте науковий реферат «Інтеграційний підхід як загальнонауковий метод досліджень».

Науково-творчий рівень

Визначте науковий апарат власної дослідницької роботи:

1. Оберіть тему, обґрунтуйте актуальність виявленої наукової проблеми.
2. Визначте об'єкт і предмет дослідження, його мету, продумайте гіпотезу.
3. Сформулюйте завдання дослідження.
4. Застосуйте науковий стиль викладу матеріалу.
5. Написати анотацію до тексту.
6. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для роботи

Література

1. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / 3-є вид. К. : Професіонал, 2005. 240 с.
2. Стеченко Д. М. , Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : підручник. 2-ге вид. К. : Знання, 2007. 317 с.

Практичне заняття № 8

Порядок найбільше допомагає ясному засвоєнню (Марк Туллій Цицерон)

Тема. **Організація наукового дослідження та його структура**

Вид заняття: семінар-вирішення проблемних завдань

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* правила організації наукового дослідження, його структуру.;

вміти організувати наукове психолого-педагогічне дослідження

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Організація наукового дослідження та його структура»

План

1. Бібліографічний опис використаних джерел.
2. Специфіка методології педагогічних досліджень.
3. Загальна характеристика та вимоги до організації наукових досліджень.
4. Особливості наукових досліджень у галузі.
5. Планування пошукової діяльності.
6. Види досліджень за способом організації.

Основні поняття: бібліографічний опис, методологія.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з психологічними тестами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Впровадження наслідків дослідження в практику навчання і виховання.
2. Критерії та методи визначення ефективності педагогічного дослідження.
3. Науково-дослідні роботи теоретичного та експериментального характеру.
4. Загальновідомі правила обґрунтування теми наукового дослідження.
5. Сутність і принципи реалізації системного підходу в дослідженні.
6. Специфіка оформлення наукового дослідження
7. Особливості наукової мови: синтаксис, стилістика тощо.

Пошуковий (частково) рівень

1. Чим зумовлена необхідність дотримання послідовності етапів організації наукового дослідження.

2. Якою є послідовність роботи з вибору теми дослідження.

Науково-творчий рівень

1. Оформлення тексту експериментальної частини дослідження.

2. Оберіть тему наукової роботи, напишіть вступ в якому розкрийте всі елементи наукового дослідження: актуальність проблеми, аналіз наукових досліджень, мета, об'єкт, предмет, завдання, гіпотеза тощо.

Література

1. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. К. : Знання, 2004. 307 с.

2. Свердан М. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Чернівці : Рута, 2006. 352 с.

3. Стеченко Д. М. Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту магістерських робіт. К. : КУТЕП. 2002. 35 с.

Практичне заняття № 9

Нудні уроки придатні лише на те, щоб вселити ненависть і до тих, хто їх викладає, і до усього, що викладається (Жан Жак Руссо)

Тема. **Наукова організація дослідницької роботи студентів**

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати процес* наукової організації дослідницької роботи студентів;

вміти застосовувати різні формами студентської наукової роботи; використовувати власний науковий потенціал.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Наукова організація дослідницької роботи студентів»

План

1. Сучасні вимоги оформлення та презентації результатів наукового дослідження.

2. Форми та етапи впровадження результатів дослідження.

3. Методика написання наукової роботи.

4. Основні методики планування наукового дослідження

Основні поняття: презентація, результати дослідження, планування наукового дослідження..

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами та психологічними задачами і завданнями

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Визначте проблему актуальних наукових досліджень з історії.

2. Опишіть основні напрями наукових досліджень у історичній галузі.

3. Назвіть форми наукового дослідження

4. Які особливості формування змісту вступної частини.

5. Яка схема написання відгуку на наукову роботу.

Пошуковий (частково) рівень

1. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження.

2. Аналіз списків використаної літератури у дипломних та випускних роботах.

3. Редагування списків використаних джерел.

4. Методи роботи з науковою літературою: загальна характеристика.

5. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження.

6. Цитування джерел.

Науково-творчий рівень

1. Написати автореферат наукової роботи

2. Зробіть письмовий звіт про виконання наукового дослідження /чи його етапу/. Звіт повинен містити: а) вступ (обґрунтування актуальності проблеми, мета, об'єкт, предмет, завдання); б) основну частину (розкриття програми дослідження - теоретичний збір матеріалів та аналіз стану проблеми, мотивація вибору методів дослідження; опис ходу дослідження), в) висновки.

Література

1. Лудченко А. А. Основи научных исследований : учеб. пособ. К. : Знання, 2000. 114 с.
2. Свердан М. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Чернівці : Рута, 2006. 352 с.
3. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : підручник. 2-ге вид. К. : Знання, 2007. 317 с.
4. Вихрущ В. О. Методичні рекомендації до написання дипломних та випускних робіт. Тернопіль, 2001. 25 с.

Практичне заняття № 10

Доброчесність – це не явище природи, воно не змінюється з часом та не залежить від пори року.

Доброчесність – це внутрішній стан (Джон Д.МакДональд)

Тема. **Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП**

Вид заняття: практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, історичне дослідження, самостійна робота

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Мета: *знати* види порушення принципу академічної доброчесності; про академічну відповідальність;

вміти перевіряти дослідницьку роботу на наявність плагіату;

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП»

План

1. Поняття та види порушень принципу академічної доброчесності.
2. Академічна відповідальність.
3. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП.

Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

4. *Доброчесність як елемент внутрішньої системи якості – досвід та перспективи* (<https://ep3.nuwm.edu.ua/24404/1/Ve9822%20%281%29.pdf>)

5. Положення про академічну доброчесність в Національному університеті водного господарства та природокористування (<https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/>)

Основні поняття: академічна доброчесність, академічна відповідальність.

Узагальнення вивченого: робота з науковими текстами

Завдання для творчо-пошукової роботи студентів

Відтворювальний рівень

1. Проаналізувати актуальні наукові дослідження щодо академічної доброчесності.
2. Опишіть основні причини порушення академічної доброчесності.
3. Назвіть форми порушення академічної доброчесності.
4. Які особливості формування змісту наукової роботи без плагіату.
5. Яка схема перевірки роботи на наявність плагіату.

Пошуковий (частково) рівень

1. Аналіз власних тез на наявність плагіату.

2. Виконання завдання:

1) Одинадцятикласнику, щоб вступити до університету, потрібно мати атестат з високим середнім балом. Тому його батьки вирішили домовитися з вчителями, щоб вони підвищили його оцінки. У винагороду за це батьки пообіцяли купити новий спортивний інвентар для школи

(А обман; Б фабрикація;
В хабарництво; Г плагіат.)

2) Для міського конкурсу «Лідер» Іринці потрібно створити ролик соціальної реклами. Вона обрала відео на YouTube, яке їй сподобалось, перезняла його, відтворила сюжет і навіть місця зйомок.

(А списування; Б самоплагіат;
В плагіат; Г фабрикація.)

3) Для проєкту «Громадянин» учням потрібно було провести дослідження овочів на нітрати. Три роки тому вони працювали над науково-дослідницьким проєктом з цієї ж теми і проводили багато досліджень, за якими опублікували кілька статей. Учні використали уривки з них у роботі, але ніде цього не зазначили.

(А обман; Б фальсифікація;
В самоплагіат; Г необ'єктивне оцінювання.)

4) Для свого проєкту з хімії Іван придумав нову технологію вироцнення кристалів. Перевірити практично цю технологію йому не вдалося, тому що йому забракло часу. Але оскільки йому потрібно було вже здавати роботу, він використав дані дослідження Сергія, який працював над схожою роботою вже кілька місяців.

(А обман, фабрикація; Б фальсифікація, обман;
В самоплагіат, списування; Г списування, фабрикація.)

5) Аліна та Оля навчаються в одному класі і роблять спільну проєктну роботу. Дівчатам дісталася тема, яка їм не подобається, тому вони домовилися помінятися темами з Оксаною та Дариною за 2 шоколадки. Коли прийшли на урок, четверо дівчат запевняли вчителя, що саме ці теми він і просив підготувати.

(А обман, хабарництво; Б обман, самоплагіат;
В хабар, фабрикація; Г фальсифікація, списування.)

6) Виконуючи практичне завдання з історії, учні висловили гіпотезу про стоянку давніх слов'ян на Київщині. У науковій публікації вони зазначили, що вона дійсно існує. Для обґрунтування своєї гіпотези учні зробили кілька пробних розкопок, які не підтвердили їхньої гіпотези. У публікації вони підмінили результати досліджень для виправдання своєї гіпотези.

(А хабарництво, обман; Б фальсифікація, списування;
В обман, фальсифікація; Г фабрикація, академічний плагіат.)

7) Дві сестрички, Оля і Віка, навчалися в 5-му класі. Віка сумлінно навчалася і добре підготувалася до контрольної роботи, а Оля весь вечір просиділа в телефоні. Перед контрольною Оля не здала телефон і списала контрольну, а Віка писала самостійно. Віка одержала 9, а Оля 12.

(А Обман, фальсифікація; Б списування, необ'єктивне оцінювання;
В плагіат, списування; Г необ'єктивне оцінювання, хабар).

(Академічна доброчесність. Ситуації <https://naurok.com.ua/test/akademichna-dobrochesnist-situaci-1325862.html>)

Науково-творчий рівень

1. Написати наукові тези на конференцію та перевірити їх на наявність плагіату через систему МУДЛ НУВГП.

2. Зробіть письмовий звіт про наявність плагіату у ваших тезах.

3. Подивіться відео <https://www.youtube.com/watch?v=ITP8zWY2EAA> (Відео «З чого все починається?») і створіть методичні рекомендації «Як запобігти порушень академічної доброчесності!» для практичного використання майбутніми вчителями історії.

Корисна інформація: Для того щоб змінити ставлення нашого суспільства до негативних соціальних явищ (корупції, хабарництва, плагіату, порушення авторського права і решти), потрібно виховати нове покоління. Тобто нам у навчанні слід:

- самостійно виконувати навчальні завдання;
- завжди вказувати посилання на джерела інформації;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / заг. ред.: Н. Г. Сорокіна, А. Є. Артюхов, І. О. Дегтярьова. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики» ; заг. ред.: Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ ; Таксон, 2016. 234 с.

3. Аналітична довідка за результатами досліджень практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України / Міністерство освіти і науки України, Інститут освітньої аналітики. Київ, 2016. 43 с.

4. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад.: М. В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко ; заг. ред. О. О. Гужва. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 64 с.

5. Методичні вказівки до практичних занять з вибіркової дисципліни «Нормоконтроль та академічна доброчесність» : для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» усіх спеціальностей [Електронний ресурс] / уклад. Букреєва О. С. ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. Харків, 2022. 29 с.

6. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упоряд.: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв ; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. 2019. 41 с.

7. Навчання студентів академічній доброчесності у бібліотеці ВНЗ : методичні поради / авт.-уклад.: Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 39 с.

8. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 80 с.

9. Основи академічного письма : методичні рекомендації та програма курсу / уклад.: Наталя Шліхта, Ірина Шліхта ; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Київ, 2016. 61 с.

10. Семененко Л. П. Академічна доброчесність — запорука якісної освіти / Семененко Лариса Петрівна // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука : зб. наук. пр. / Наук. б-ка Харків. держ. ун-ту харчування та торгівлі, Ф-т соц. комунікацій Харків. держ. акад. культури ; редкол. Л. Г. Бакуменко та ін. Електрон. та текст. дані. Харків, 2016. С. 145–150.

11. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників» / уклад. О. О. Гужва ; Інститут соціально-гуманітарних досліджень, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. 2016. 72 с.

6. Самостійна робота

з/п	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні	6	10
2.	Технологія наукової діяльності	6	10
3.	Методологія наукової діяльності	8	10
4.	Методи науково-педагогічних досліджень	8	10
5.	Методи науково-педагогічних досліджень в історичній галузі	8	10
6.	Обґрунтування теми дослідження. Збір та аналіз наукової інформації темою	8	12
7.	Організація наукового дослідження. Структура наукового дослідження.	8	10
8.	Основні тактики поведінки в конфліктних ситуаціях	8	10
9.	Разом	60	82

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» є складання звіту в усній або письмовій за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Презентація наукового фільму.
3. Презентація першоджерел.
4. Презентація наукової статті (тез).
5. Написання наукової статті (тез) для публікації.
6. Підготовка виступу на студентську наукову конференцію.
7. Участь в олімпіаді з історії.

7. Питання до підсумкового контролю з дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність»

1. **Поняття наукового дослідження та вимоги до нього**
2. Наука як система знань.
3. Основні поняття науки.
4. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку.
5. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики.
6. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень.
7. Основні види наукових досліджень.
8. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень. Ефективність наукових досліджень.
9. **Поняття методології наукових досліджень та її види**
10. Методологія наукових дослідження.
11. Поняття методу та методології.
12. Завдання методології.
13. Різновиди та структурні елементи методології.
14. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.
15. Фундаментальна або філософська методологія.
16. Загальнонаукова методологія.

17. Загальнонаукові принципи дослідження: історичний, термінологічний, функціональний, системний, інформаційний, культурологічний, пізнавальний або когнітивний.
18. Конкретно наукова методологія.
19. Методи і техніка дослідження.
20. Класифікація методів наукового пізнання.
- 21. Емпіричні методи наукового дослідження**
22. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження.
23. Радикальний емпіризм.
24. Верифікація. Емпіричне дослідження. Валідність. Діагностична сила. Надійність. Репрезентативність.
25. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження.
26. Передбачуваність. Планомірність, Цілеспрямованість. Вибірковість. Системність.
27. Вимоги до спостереження. Етапи проведення спостереження.
28. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення
29. Розмір одиниці вимірювання.
30. Динамічна похибка.
31. Метод вимірювання.
32. Принцип вимірювання.
33. Вимірювальна інформація. Види вимірювальних величин.
34. Порівняння. Узагальнення. Вимоги до порівняння. Види порівнянь.
35. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту.
36. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод «мозкового штурму», морфологічний метод аналізу, метод семикратного пошуку, метод асоціацій та аналогій, метод колективного блокнота і контрольних запитань, морфологічний ящик.
37. Сутність гіпотези, її особливості.
38. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться.
39. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності.
- 40. Теоретичні методи наукового дослідження**
41. Сутність теоретичних методів наукового дослідження.
42. Послідовність проведення теоретичних досліджень.
43. Особливість теоретичного дослідження.
44. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження.
45. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання.
46. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови.
47. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.
48. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.
- 49. Зміст та складові науково-дослідного процесу**
50. Стадії науково-дослідного процесу
51. Схема науково-дослідного процесу.
52. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів.
53. Процедура вибору наукової проблеми.
54. Критерії вибору теми.
55. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі.
56. Суть та складові планування наукової діяльності.
57. Програма та плани наукового дослідження.
58. Формулювання теми дослідження.
59. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження.
60. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження.

61. Вибір методів дослідження.
62. Етапи роботи, календарний план роботи.
63. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження.
64. Організація науково-дослідних робіт.
65. Організаційні передумови для дослідження і аналітичної обробки економічної інформації.
66. Основні завдання НОП.
67. Елементи НОП. Нормування праці науковців.
- 68. Форми відображення результатів наукових досліджень**
69. Форми викладу матеріалів дослідження.
70. Публікації. Функції публікацій.
71. Наукові видання.
72. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання.
73. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць.
74. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали.
75. Види монографій: наукові та практичні.
- 76. Форми висвітлення наукових досліджень**
77. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові.
- 78. Форми висвітлення наукових досліджень**
79. Винахідницька діяльність.
80. Результати НДР: нові технологічні процеси й агрегати, матеріали і з'єднання, пристрої і конструкції можуть скласти предмет винаходу або відкриття.
81. Усна передача інформації про наукові результати.
82. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях.
83. Бесіди при особистих зустрічах.
- 84. Академічна доброчесність та принципи дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі.**
85. Поняття та види порушень принципу академічної доброчесності.
86. Академічна відповідальність.
87. Практичні аспекти реалізації принципу академічної доброчесності в НУВГП.
88. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

8. Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Види занять	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
Поняття наукового дослідження та вимоги до нього	4
Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні	4
Технологія наукової діяльності	4
Методологія науково-дослідницької діяльності	4
Методи наукових досліджень	7
Обґрунтування теми дослідження. Збір та аналіз наукової інформації	4
Організація наукового дослідження. Структура історичного дослідження	4
Основні тактики поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	5
Значення та вплив науки на формування наукової думки в Україні	5
Технологія наукової діяльності	
1.2. Самостійна робота	20
Всього поточна складова оцінювання:	60
2. Підсумкова складова оцінювання	
1. Модульний контроль №1	20
2. Модульний контроль №2	20
Всього підсумкова складова оцінювання:	40
Разом:	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	відмінно	Зараховано
82–89	добре	
74–81		
64–73		
60–63	задовільно	
35–59	незадовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» містить:

- 07-03-348М Методичні вказівки до семінарських занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Історія) спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Кочубей А. В. Рівне : НУВГП, 2022. 21 с.
- 07.03-456М Методичні вказівки до семінарських занять і самостійного вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень і академічна доброчесність» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Історія) спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Кочубей А. В., Олексін Ю.П., Рівне : НУВГП, 2024. 22 с.
- Опорні конспекти лекцій
- Навчальні посібники у системі МУДЛ
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування).

11. Рекомендована література

Базова

- Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / заг. ред.: Н. Г. Сорокіна, А. Є. Артюхов, І. О. Дегтярьова. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
- Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
- Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
- Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник / С. Е. Сардак. Д. : ДГУ, 2018. 103 с.
- Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
- Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

Допоміжна

1. Алексієвець М. М., Алексієвець Л. М., Терещук Г. В. Науково-дослідницька діяльність студентів : актуальність та організація. Тернопіль : Вектор, 2012. 362 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
3. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу : метод. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К. : Вища шк., 2003. 69 с.
4. Кравець Н. П. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. 78 с.
5. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Основи науково-педагогічних досліджень : навчальний посібник. К. : ДАКККіМ, 2008. 248 с.
6. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Методологія та методи психологічного дослідження : навч.-метод. посіб. / О. Л. Туриніна. Київ : ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 206 с.
8. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань : практичний посібник [препринт]. К. : ДНТБ України, 2019.
9. Фридман Л. М. Изучение личности учащегося и ученических коллективов : кн. для учителя. М., 1988. С. 30–34.
10. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків : ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.
11. Цецик Я. П., Корбутяк В. І., Кочубей А. В. Аналітико-синтетична переробка архівних документів при дослідженні документаційного забезпечення органів влади в процесі евакуації під час Першої світової війни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 15-16. С.114–118. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/376/378>
12. Цецик Я. П., Корбутяк В. І., Кочубей А. В. Роль сучасних соціокомунікаційних технологій в ефективному управлінні діяльністю бібліотечних установ. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 8. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/410/413>

12. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>
3. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>
4. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) URL: <http://www.cbc.rv.ua/>.
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. URL: <https://cutt.ly/kWfQ4Qo>